

Opatření děkana č. 2/2010 - Etika vědecké práce

§1.

Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze (FF UK) je institucí, jejímž úkolem je uchovávat, předávat a rozvíjet vědomosti a poznatky v disciplínách na ní pěstovaných, a tedy také vzdělávat a vychovávat mladé vědecké pracovníky. FF UK podobně jako každá instituce toho druhu musí v oblasti vědy a vzdělání zaručovat vysokou úroveň vědeckých i pedagogických výsledků, zároveň však i udržovat vysokou úroveň etiky vědecké práce.

Dodržování etiky vědecké práce je povinností všech členů akademické obce a týká se všech úrovní výzkumu: od studentských prací v seminářích po vědecké monografie a náročné týmové projekty. Zvláště naléhavý je tento požadavek v dnešní době, kdy se akademická sféra potýká s problémy tzv. plagiátorství v daleko větší míře než dříve. Tyto problémy jsou dány nejen technologickými možnostmi s minulostí nesrovnatelnými, ale zejména spíše permissivním, lhostejným, ba až vstřícným postojem společnosti k tomuto typu jednání. Mimo jiné i v reakci na dnešní neblahý stav stanoví tento dokument zásady etické práce na FF UK.

§2.

K zásadám správné praxe ve vědeckém výzkumu náleží zejména:

1. dodržování obecně uznávaných principů vědecké práce podle zvyklostí v daném oboru;
2. úplná a pravdivá dokumentace pracovních výzkumných postupů a výsledků;
3. úplné a pravdivé uvedení použitých pramenů a podnětů;
4. dodržení formálních a procesních postupů při používání pramenů (včetně smluvního zajištění autorských práv);
5. úplné a pravdivé uvedení spolupracovníků (včetně nepřipustnosti formálního spoluautorství);
6. vstřícnost ve vzájemné spolupráci členů výzkumného týmu, průběžné poskytování informací;
7. ochrana primárních dat a materiálového základu toho pracoviště, kde se výzkum prováděl/provádí, a to nejméně po dobu dostatečnou k jeho náležité prezentaci v publikačních výstupech;
8. odpovědný přístup všech členů týmu ke společné publikaci;
9. odpovědnost vedoucích a zkušených pracovníků za odbornou výchovu dorostu.

§3.

Porušování zásad etiky vědecké práce má více podob s různým stupněm závažnosti.

Za pochybení v etice vědecké práce jsou považovány zejména:

1. nepřiznaná chyba
2. nedbalá práce
3. úmyslné pochybení:
 - falšování či vymyšlení dat
 - porušení autorských práv formou odcizení, resp. přisvojení si autorského díla, myšlenky, formulace či dat (běžně označováno jako „plagiátorství“);

Poslední jmenovaná pochybení pak mohou naplnit skutkovou podstatu trestného činu podle § 270 trestního zákona „Porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi“, případně přestupků podle § 105a autorského zákona.

Všechny tyto případy poškozují věrohodnost výzkumu i dobrou pověst oboru a pracoviště a mohou zakládat odpovědnost FF UK za správní delikt, případně obecnou odpovědnost za škodu takovým jednáním způsobenou.

Bývají-li první dva typy pochybení zaviněné spíše nedbalostí či nepozorností (což však jejich závažnost nesnižuje), pak třetí skupina představuje nesmírně vážné etické poklesky, které je nutné adekvátním způsobem postihovat.

§4.

Zvlášť závažným porušením etiky vědecké práce je plagiátorství.

Výše citovaného jednání se dopouští každý, kdo prezentuje práci druhých jako svou vlastní či použije práci druhých v práci vlastní, aniž by na tuto skutečnost jednoznačným způsobem poukázal.

Plagiátorství se dopouští každý, kdo

- a) opíše práci druhého či její část
- b) nechá druhou osobu vyhotovit práci, kterou je sám pověřen, nebo její část, a prezentuje ji pod svým jménem
- c) cituje bez řádného uvedení zdrojů z tištěných, elektronických či jiných publikací
- d) nepřijatelně parafrázuje bez uvedení zdroje myšlenky, hypotézy, náměty nebo specifické postupy druhých, to jest nedodrжуje obecně zavedené a osvědčené způsoby parafrázování, jejichž osvojení je běžnou součástí akademického výcviku.

§5.

Znalost výše uvedených zásad vědecké práce patří k základním povinnostem každého člena akademické obce. Porušení těchto zásad je vážným etickým selháním, z něhož bude vždy nutné vyvodit odpovědnost a případný postih. Za informovanost studentů o těchto zásadách odpovídají jednotlivé katedry, ústavy i jednotliví učitelé, kteří také patřičně upřesňují výše uvedená obecná pravidla podle zvyklostí běžných v daném oboru (např. seznamují studenty s požadovanou formou odkazů na citované zdroje, se způsoby parafrázování atp.).

§6.

Za řešení případů porušení etiky vědecké práce ze strany studentů odpovídá proděkan pro studijní záležitosti. První instancí u těchto případů je však vedoucí dané katedry či ředitel daného ústavu, který o nich rozhoduje v součinnosti s učitelem zodpovídajícím za daný předmět. Případy, u nichž se touto cestou nedospěje k uspokojivému řešení etického problému, může postoupit kterákoli ze zúčastněných stran proděkanovi pro studijní záležitosti, který v případě, že shledá závažné okolnosti možného pochybení, požádá děkana o zahájení disciplinárního řízení v součinnosti s Disciplinární komisí FF UK. Příslušná záležitost se musí se studentem vždy osobně projednat a vznesená pochybení se musí řádně doložit.

Postih za porušení etiky vědecké práce ze strany studentů se určuje podle závažnosti jejich provinění a jeho rozsahu. Může jím být přinejmenším snížení hodnocení v daném předmětu, hodnocení příslušné atestace jako nesplněné nebo vyloučení ze studia. Neznalost zásad etiky vědecké práce přitom studenta, který se provinil, nikterak neomlouvá. Výše uvedené zásady vycházejí z platné právní úpravy, kterou je povinen se řídit každý bez ohledu na status v rámci akademické obce.

§7.

Za řešení případů porušení etiky vědecké práce ze strany učitelů a ostatních členů akademické obce zodpovídá proděkan pro vědu. Proděkan pro vědu při jejich řešení postupuje v součinnosti s vědeckou radou a Etickou komisí FF UK. Návrh na postih podává proděkan pro vědu děkanovi FF UK na základě jednání Etické komise FF UK; je povinen tak učinit nejpozději do čtyř týdnů od začátku projednávání daného případu. Podněty Etické komisi

mohou vycházet od volených zástupců Filozofické fakulty UK v Praze, volených orgánů fakulty a od kteréhokoli člena akademické obce fakulty nebo zaměstnance fakulty.

Postih za porušení etiky vědecké práce ze strany učitelů a ostatních členů akademické obce se určuje podle závažnosti pochybení a jeho rozsahu. Může jím být například písemná výtka, finanční postih v souladu s příslušnými ustanoveními zákoníku práce, omezení či zákaz přednáškové činnosti nebo rozvázání pracovního poměru, a to v souladu s příslušnými ustanoveními zákoníku práce. Příslušná záležitost se musí s dotyčným členem akademické obce vždy osobně projednat a zjištěná pochybení musí být vždy patřičně doložena.

V Praze dne 8. 1. 2010

PhDr. Michal Stehlík, Ph.D.

Děkan